

**ПОВІДОМЛЕННЯ**  
про утворення разової спеціалізованої вченої ради

Заклад освіти/наукова  
установа

Державний біотехнологічний університет (ідентифікаційний код  
44234755)

**1. Здобувач ступеня доктора філософії**

|                                                                                                                                                        |                                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| 1.1. ПІБ здобувача ступеня<br>доктора філософії                                                                                                        | Зеленський Максим Сергійович    |
| 1.2. Стать здобувача                                                                                                                                   | Чоловіча                        |
| 1.3. Освітньо-наукова<br>програма, яку завершує<br>здобувач                                                                                            | 52541 Економіка (051 Економіка) |
| 1.4. Дата початку підготовки<br>за ОНП                                                                                                                 | 01.09.2021                      |
| 1.5. Дата завершення<br>підготовки за ОНП                                                                                                              | 21.11.2025                      |
| 1.6. Дата завершення<br>навчання на попередньому<br>освітньому рівні                                                                                   | 13.06.2009                      |
| 1.7. Окремі елементи<br>освітньо-наукової програми<br>забезпечуються іншим<br>закладом вищої освіти/<br>науковою установою (у тому<br>числі іноземним) | ні                              |

**2. Дисертація**

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.1. Тема дисертації     | Механізм зниження рівня тіньової економіки в агропромисловому виробництві                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| 2.2. Анотація дисертації | <p>Зеленський М. С Механізм зниження рівня тіньової економіки в агропромисловому виробництві. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.</p> <p>Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 – “Економіка”, галузь знань 05 – “Соціальні та поведінкові науки”. Державний біотехнологічний університет, Міністерство освіти і науки України, Харків, 2025.</p> <p>Дисертаційну роботу присвячено теоретичному обґрунтуванню та розробці механізму зниження рівня тіньової економіки в агропромисловому виробництві, спрямованого на підвищення прозорості економічних відносин, ефективність використання земельних ресурсів та забезпечення сталого розвитку сільських територій.</p> <p>У теоретичному розділі дисертації обґрунтовано концептуальні засади формування механізму зниження рівня тіньової економіки в агропромисловому виробництві. Розкрито сутність господарського механізму як системи інституційних, організаційних, економічних та фінансових інструментів, що забезпечують координацію взаємодії суб'єктів аграрного сектору та сприяють його ефективному розвитку. Уточнено авторське визначення механізму</p> |

---

в агропромисловому виробництві, яке враховує сучасні виклики сталого розвитку, цифровізації та глобалізації ринків. Досліджено сутність тіньової економіки, її вплив на продовольчу безпеку, економічну ефективність, соціальну справедливість і екологічну сталість, що зумовлює потребу у створенні дієвого механізму детінізації.

Систематизовано існуючі методи вимірювання та оцінки рівня тіньової економіки, акцентовано на важливості достовірних вихідних даних і запропоновано використання інноваційних джерел, зокрема великих даних, цифрових слідів та геопросторової інформації. Розглянуто переваги й обмеження найпоширеніших методів визначення рівня тіньової економіки. Обґрунтовано доцільність інтеграції цих методів у єдину систему оцінювання, адаптовану до особливостей аграрного сектору. Визначено, що використання сучасних цифрових технологій у поєднанні з традиційними методами дозволяє сформувати більш об'єктивну картину рівня тінізації та динаміки її змін у регіональному та галузевому розрізі.

Узагальнено зарубіжний досвід детінізації, виділено напрями його адаптації до умов України, зокрема у сфері вдосконалення законодавчо-регуляторної політики, податкової системи та фінансового моніторингу. Особливу увагу приділено питанням боротьби з корупцією як ключовим чинником тінізації економіки, що потребує комплексних інституційних і правових реформ, посилення прозорості та розвитку громадянського суспільства. Отримані результати створюють теоретико-методичне підґрунтя для подальшої розробки практичних інструментів зниження рівня тіньової економіки в агропромисловому виробництві.

У другому розділі дисертаційної роботи здійснено комплексне дослідження сучасного стану агропромислового комплексу України як однієї з ключових галузей національної економіки, що визначає рівень соціально-економічного розвитку держави та продовольчу безпеку населення. Агропромислове виробництво забезпечує внутрішній ринок і значні валютні надходження від експорту, проте у воєнних умовах вразливість сировинно-експортної моделі проявляється через блокування портів, руйнування логістики.

У дослідженні акцентовано наслідки російської агресії для земельних ресурсів: воєнні дії призвели до масштабних пошкоджень ґрунтів, а чинна методика оцінки збитків виявилася неадаптованою до воєнних умов і потребує модернізації з урахуванням міжнародних стандартів та нових підходів до компенсації втрат.

Аналіз показав, що значним чинником зниження ефективності використання земель є поширеність тіньових схем у земельних відносинах. Незаконне використання земель, приховування доходів та ухилення від оподаткування підсилюють тінізацію агросектору. Для протидії цим явищам запропоновано застосування сучасних геоінформаційних систем, що сприятиме прозорості, своєчасному виявленню тіньових практик і підвищенню ефективності контролю.

Систематизовано наукові підходи та методики оцінювання рівня тіньової економіки в агропромисловому виробництві. Встановлено, що національні методи не завжди забезпечують належну точність результатів і нерідко суттєво відрізняються від оцінок, які надають міжнародні інституції. Основними причинами цього є обмеженість

---

доступних статистичних даних та недостатнє врахування прихованих форм тінізації економічних процесів. Як наслідок, офіційні показники не відображають реального стану тіньового сектору, що ускладнює оцінку ефективності державної політики детінізації та результативності відповідних заходів. Враховуючи, що саме такі оцінки слугують базою для формування стратегій економічного, соціального та політичного розвитку держави, їх удосконалення розглядається як ключова умова зменшення масштабів тіньової економіки в агропромисловому виробництві. Дослідження показників економічної безпеки держави підтвердило, що в останні роки відбулося критичне погіршення її стану у всіх ключових сферах: виробничій, фінансовій, соціальній, інвестиційно-інноваційній, продовольчій, енергетичній. Проведений регресійний аналіз підтвердив наявність помірної оберненої залежності між рівнем тінізації економіки та показниками економічної безпеки, що свідчить про системний характер ризиків, які потребують комплексного державного та інституційного реагування. Отримані результати дозволили сформулювати цілісне уявлення про сучасні виклики розвитку агропромислового комплексу, визначити ключові ризики та проблеми у сфері використання земельних ресурсів, а також показати критичний взаємозв'язок між тіньовою економікою та рівнем економічної безпеки держави.

У третьому розділі дисертації розкрито теоретичні та прикладні засади розробки механізму зниження рівня тіньової економіки в агропромисловому виробництві. Наголошено на тому, що формування прозорого інституційного середовища є необхідною умовою для сталого розвитку аграрного сектора України, оскільки воно створює механізми запобігання корупції та гарантує надійність економічної діяльності. Обґрунтовано структурно-інституційний концепт функціонування агропромислового виробництва, який поєднує правові, організаційні, фінансові, антикорупційні та контролюючі механізми. Доведено, що між рівнем інституційного розвитку та масштабами тіньової економіки існує тісний взаємозв'язок: слабкість інституцій сприяє поширенню тіньових практик, а їх посилення створює умови для легалізації економічної діяльності. Особлива увага приділена питанню корупції у сфері земельних відносин, яка виступає каталізатором тіньових процесів у аграрному секторі.

Обґрунтовано, що комплексний підхід є ключовим для зниження рівня тіньової економіки в агропромисловому виробництві, оскільки він враховує різні аспекти та фактори впливу на цю проблему. Запропоновано структурну модель механізму зниження рівня тіньової економіки, яка охоплює інституційний, антикорупційний, організаційний, економічний та фінансовий блоки. Реалізація такого механізму є довготривалим і складним процесом, що потребує послідовності, системності та стабільності державної політики й управлінських рішень. Інструментом впровадження механізму запропоновано проблемно-цільовий підхід, що дозволяє чітко визначати ключові причини тінізації та формувати цілісну стратегію їх подолання. Встановлено, що використання методів стратегічного прогнозування є важливим інструментом для оцінки тенденцій тіньової економіки, зокрема в частині прихованого безробіття та неформальної зайнятості. Розглянуто необхідність запровадження земельного аудиту на рівні

---

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | територіальних громад як інструменту прозорого управління ресурсами. В роботі обґрунтовано, що впровадження геоінформаційних систем у процес земельного аудиту дозволяє забезпечити точне визначення меж земельних ділянок, контроль за їх використанням, виявлення незаконних практик і мінімізацію корупційних ризиків. Запропонований комплексний підхід до аудиту земельних ресурсів, заснований на парадигмі сталого землекористування, враховує не лише економічні, але й екологічні та соціальні фактори, що дозволяє поєднати завдання детінізації з цілями сталого розвитку територіальних громад. |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                               |                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.3. Ключові слова дисертації | Агропромислове виробництво, тіньова економіка, державна політика,, , інституційне середовище, антикорупційний механізм, організаційний механізм, економічний механізм, фінансовий механізм, земельний аудит, економічна безпека |
|-------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                 |                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.4. Посилання, за яким розміщено текст дисертації на сайті ЗВО | <a href="https://biotechuniv.edu.ua/nauka/spetsializovani-vcheni-radi/">https://biotechuniv.edu.ua/nauka/spetsializovani-vcheni-radi/</a> |
|-----------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 2.7. Публікації здобувача, зараховані за темою дисертації

Шелудько Л.В., Зеленський М.С. Методи виявлення та оцінки тіньової економіки. Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки. 2021. Т.3. №2. С.32-39.

|                                                 |                                                                                                     |
|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Рік                                             | 2021                                                                                                |
| Ключові слова                                   | тіньова економіка, визначення, методи дослідження,, економічний підхід, інституціональний аспект    |
| DOI                                             | 10.31359/2312-3427-2021-2-3-32                                                                      |
| ISSN                                            | –                                                                                                   |
| Одноосібне авторство                            | ні                                                                                                  |
| Містить державну таємницю / службову інформацію | ні                                                                                                  |
| Посилання                                       | <a href="https://journal-met.kh.ua/visn2021234.html">https://journal-met.kh.ua/visn2021234.html</a> |

Зеленський М. С. Характеристика методів оцінювання рівня тіньової економіки та проблеми їх вимірювання. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2023, №1. С.295-304

|                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Рік                                             | 2023                                                                                                                                                                                                                                              |
| Ключові слова                                   | тіньова економіка, мікрометоди, макрометоди, інтегральний показник, валовий внутрішній продукт, економічна діяльність                                                                                                                             |
| DOI                                             | 10.36887/2415-8453-2023-1-43                                                                                                                                                                                                                      |
| ISSN                                            | –                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Одноосібне авторство                            | так                                                                                                                                                                                                                                               |
| Містить державну таємницю / службову інформацію | ні                                                                                                                                                                                                                                                |
| Посилання                                       | <a href="https://ujae.org.ua/harakterystyka-metodiv-otsinyuvannya-rivnya-tinovoyi-ekonomiky-ta-problemy-yih-vymiryuvannya/">https://ujae.org.ua/harakterystyka-metodiv-otsinyuvannya-rivnya-tinovoyi-ekonomiky-ta-problemy-yih-vymiryuvannya/</a> |

Зеленський М.С. Поняття механізму та сутності тіньової економіки в агропромисловому виробництві. Регіональна економіка 2023, №2 С.93-103

|                                                 |                                                                                               |
|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|
| Рік                                             | 2023                                                                                          |
| Ключові слова                                   | механізм, агропромислове виробництво, тіньова економіка, економічні суб'єкти, державні органи |
| DOI                                             | 10.36818/1562-0905-2023-2-10                                                                  |
| ISSN                                            | –                                                                                             |
| Одноосібне авторство                            | так                                                                                           |
| Містить державну таємницю / службову інформацію | ні                                                                                            |
| Посилання                                       | <a href="https://re.gov.ua/doi/re2023.02.093">https://re.gov.ua/doi/re2023.02.093</a>         |

Зеленський М.С. Протидія тіньовим процесам в аграрному секторі: роль державного регулювання. Журнал з менеджменту, економіки та технологій.- 2025, №1. С.212-223

|                                                 |                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Рік                                             | 2025                                                                                                                                                                        |
| Ключові слова                                   | тіньова економіка, аграрний сектор, державне регулювання, структурно-логічна модель, моніторинг земель, цифровізація, державна політика, детінізація, економічна прозорість |
| DOI                                             | 10.69803/3083-6034-2025-1-212                                                                                                                                               |
| ISSN                                            | –                                                                                                                                                                           |
| Одноосібне авторство                            | так                                                                                                                                                                         |
| Містить державну таємницю / службову інформацію | ні                                                                                                                                                                          |
| Посилання                                       | <a href="https://journal-met.kh.ua/jme012517.html">https://journal-met.kh.ua/jme012517.html</a>                                                                             |

### 3. Захист

|                                                                     |                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|
| 3.1. Посилання, за яким здійснюватиметься онлайн-трансляція захисту | <a href="https://zoom.us/j/signin#/">https://zoom.us/j/signin#/</a> |
|---------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|

### 4. Разова рада

|                                                                                    |            |
|------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 4.1. Дата рішення Вченої ради про утворення разової ради                           | 29.12.2025 |
| 4.2. Дата наказу про введення у дію рішення Вченої ради про утворення разової ради | 31.12.2025 |

#### **Голова разової ради**

|                                           |                                            |
|-------------------------------------------|--------------------------------------------|
| ПІБ                                       | <b>Мандич Олександра Валеріївна</b>        |
| Місце роботи                              | Державний біотехнологічний університет     |
| Посада                                    | Професор (Основне місце роботи)            |
| Факультет або інший структурний підрозділ | Факультет економічних відносин та фінансів |

|                                                           |                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Науковий ступінь                                          | Доктор наук, 08.00.04 Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) |
| Дата отримання диплома доктора філософії (кандидата наук) | –                                                                                               |
| ORCID                                                     | 0000-0002-4375-2208                                                                             |

*Публікації за тематикою дисертації*

Zaika, S., Skudlarski, J., Mandych, O., Hridin, O., Zaika, O. (2024). Development of Information Processes as a Prerequisite for the Sustainable Development of Agricultural Enterprises. Semenov, A., Yepifanova, I., Kajanová, J. (eds) Data-Centric Business and Applications. Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies, vol 194. Springer, Cham

|                                                 |                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Рік                                             | 2024                                                                                                                                        |
| Ключові слова                                   | Informatization, Information technologies, Digital transformation, Digitalization, Agricultural enterprises                                 |
| DOI                                             | 10.1007/978-3-031-53984-8_10                                                                                                                |
| ISSN                                            | 9783-0315                                                                                                                                   |
| Одноосібне авторство                            | ні                                                                                                                                          |
| Містить державну таємницю / службову інформацію | ні                                                                                                                                          |
| Посилання                                       | <a href="https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-53984-8_10">https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-53984-8_10</a> |

Мандич О., Приходько В. Роль фінансової архітектури бізнес-процесів у формуванні механізмів протидії тіньовій економіці. Економічний аналіз. 2025. Том 35. No 1. С. 358-364

|                                                 |                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Рік                                             | 2025                                                                                                                                |
| Ключові слова                                   | Тіньова економіка; фінансова архітектура; бізнес-процеси, цифрова трансформація; інституції; адаптація; управління ризиками         |
| DOI                                             | –                                                                                                                                   |
| ISSN                                            | –                                                                                                                                   |
| Одноосібне авторство                            | ні                                                                                                                                  |
| Містить державну таємницю / службову інформацію | ні                                                                                                                                  |
| Посилання                                       | <a href="https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/6302">https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/6302</a> |

Мандич О., Коваленко В. Цифрова адаптація фінансової архітектури для мінімізації тіньового бізнесу. Економічний аналіз. 2024. Том 34. No 4. С. 635-642.

|                                      |                                                                                                    |
|--------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Рік                                  | 2024                                                                                               |
| Ключові слова                        | Цифрова адаптація; фінансова архітектура, тіньова економіка; фінансова безпека; цифрові технології |
| DOI                                  | –                                                                                                  |
| ISSN                                 | –                                                                                                  |
| Одноосібне авторство                 | ні                                                                                                 |
| Містить державну таємницю / службову | ні                                                                                                 |

|            |                                                                                                                                                           |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| інформацію |                                                                                                                                                           |
| Посилання  | <a href="https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/6301/6565657587">https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/6301/6565657587</a> |

### **Рецензент**

|                                                           |                                                                                                   |
|-----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ПІБ                                                       | <b>Божидай Ірина Ігорівна</b>                                                                     |
| Місце роботи                                              | Державний біотехнологічний університет                                                            |
| Посада                                                    | Доцент (Основне місце роботи)                                                                     |
| Факультет або інший структурний підрозділ                 | Факультет менеджменту, адміністрування та права                                                   |
| Науковий ступінь                                          | Кандидат наук, 08.00.04 Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) |
| Дата отримання диплома доктора філософії (кандидата наук) | 27.09.2021                                                                                        |
| ORCID                                                     | 0000-0003-2227-219X                                                                               |

### *Публікації за тематикою дисертації*

Божидай І.І., Міненко С.І., Ларін В.І., Божидай І.П. Тіньова економіка країни: основні теоретичні засади. Актуальні питання економічних наук. 2025. № 9. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15179697>

|                                                 |                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Рік                                             | 2025                                                                                                                                        |
| Ключові слова                                   | тіньова економіка, тінізація, детінізація, неформальний сектор, економічне регулювання, соціально-економічні ризики, економічна безпека     |
| DOI                                             | 10.5281/zenodo.15179697                                                                                                                     |
| ISSN                                            | –                                                                                                                                           |
| Одноосібне авторство                            | ні                                                                                                                                          |
| Містить державну таємницю / службову інформацію | ні                                                                                                                                          |
| Посилання                                       | <a href="https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/384/389">https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/384/389</a> |

Божидай І.І., Хлопоніна-Гнатенко О.І., Міненко С.І., Логвіненко Є.В. Історія становлення та передумови формування тіньової економіки України. Здобутки економіки: перспективи та інновації. 2025

|                                                 |                                                                                                                                                                |
|-------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Рік                                             | 2025                                                                                                                                                           |
| Ключові слова                                   | тіньова економіка, інституціоналізація, неформальна зайнятість, податкова поведінка, цифровізація, економічна безпека, державна політика, соціальна нерівність |
| DOI                                             | 10.5281/zenodo.17833830                                                                                                                                        |
| ISSN                                            | –                                                                                                                                                              |
| Одноосібне авторство                            | ні                                                                                                                                                             |
| Містить державну таємницю / службову інформацію | ні                                                                                                                                                             |

|                                                                                                                                               |                                                                                                                                                              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Посилання                                                                                                                                     | <a href="https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/694">https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/694</a>                                |
| Божидай І.І. Дослідження тіньової економіки як джерела системних ризиків: інструменти ідентифікації та моніторингу. Наукові перспективи. 2025 |                                                                                                                                                              |
| Рік                                                                                                                                           | 2025                                                                                                                                                         |
| Ключові слова                                                                                                                                 | системні ризики, тіньова економіка, ідентифікація ризиків, моніторинг, цифровізація, MIMIC-моделі, фінансові ризики, інституційні ризики, економічна безпека |
| DOI                                                                                                                                           | 10.52058/2708-7530-2025-12(66)-855-867                                                                                                                       |
| ISSN                                                                                                                                          | –                                                                                                                                                            |
| Одноосібне авторство                                                                                                                          | так                                                                                                                                                          |
| Містить державну таємницю / службову інформацію                                                                                               | ні                                                                                                                                                           |
| Посилання                                                                                                                                     | <a href="https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-12(66)-855-867">https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-12(66)-855-867</a>                                  |

### **Рецензент**

|                                                           |                                                 |
|-----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|
| ПІБ                                                       | <b>Міненко Софія Іванівна</b>                   |
| Місце роботи                                              | Державний біотехнологічний університет          |
| Посада                                                    | Доцент (Сумісництво)                            |
| Факультет або інший структурний підрозділ                 | Факультет менеджменту, адміністрування та права |
| Науковий ступінь                                          | Доктор філософії, 073 Менеджмент                |
| Дата отримання диплома доктора філософії (кандидата наук) | 25.02.2021                                      |
| ORCID                                                     | 0000-0003-3033-1911                             |

### *Публікації за тематикою дисертації*

Міненко С. Тіньова економіка в агропромисловому секторі України: виклики та напрями подолання. Збірник наукових праць "Вчені записки". 2024. № 34(1). С. 81-91. [http://doi.org/10.33111/vz\\_kneu.34.24.01.08.054.060](http://doi.org/10.33111/vz_kneu.34.24.01.08.054.060)

|                                                 |                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Рік                                             | 2024                                                                                                                                                     |
| Ключові слова                                   | тіньова економіка, рівень тіньової економіки, причини тіньової економіки, наслідки тіньової економіки, економічна безпека держави, детінізація економіки |
| DOI                                             | 10.33111/vz_kneu.34.24.01.08.054.060                                                                                                                     |
| ISSN                                            | –                                                                                                                                                        |
| Одноосібне авторство                            | так                                                                                                                                                      |
| Містить державну таємницю / службову інформацію | ні                                                                                                                                                       |
| Посилання                                       | <a href="https://vz.kneu.ua/archive/2024/34(1).08">https://vz.kneu.ua/archive/2024/34(1).08</a>                                                          |

Божидай І.І., Хлопоніна-Гнатенко О.І., Міненко С.І., Логвіненко Є.В. Історія становлення та передумови формування тіньової економіки України. Здобутки економіки: перспективи та інновації.



2025.

|                                                 |                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Рік                                             | 2025                                                                                                                                                            |
| Ключові слова                                   | тіньова економіка, інституціоналізація, неформальна зайнятість, податкова поведінка, цифровізація, економічна безпека, державна політика, соціальна нерівність. |
| DOI                                             | 10.5281/zenodo.17833830                                                                                                                                         |
| ISSN                                            | –                                                                                                                                                               |
| Одноосібне авторство                            | ні                                                                                                                                                              |
| Містить державну таємницю / службову інформацію | ні                                                                                                                                                              |
| Посилання                                       | <a href="https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/694">https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/694</a>                                   |

Божидай І.І., Міненко С.І., Ларін В.І., Божидай І.П. Тіньова економіка країни: основні теоретичні засади. Актуальні питання економічних наук. 2025. № 9. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15179697>

|                                                 |                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Рік                                             | 2025                                                                                                                                        |
| Ключові слова                                   | тіньова економіка, тінізація, детінізація, неформальний сектор, економічне регулювання, соціально-економічні ризики, економічна безпека     |
| DOI                                             | 10.5281/zenodo.15179697                                                                                                                     |
| ISSN                                            | –                                                                                                                                           |
| Одноосібне авторство                            | ні                                                                                                                                          |
| Містить державну таємницю / службову інформацію | ні                                                                                                                                          |
| Посилання                                       | <a href="https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/384/389">https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/384/389</a> |

### **Офіційний опонент**

|                                                           |                                                                          |
|-----------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|
| ПІБ                                                       | <b>Малік Микола Йосипович</b>                                            |
| Місце роботи                                              | Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки"                |
| Посада                                                    | Головний науковий співробітник (Основне місце роботи)                    |
| Факультет або інший структурний підрозділ                 | Відділ підприємництва, кооперації та агропромислової інтеграції          |
| Науковий ступінь                                          | Доктор наук, 08.00.03 Економіка та управління національним господарством |
| Дата отримання диплома доктора філософії (кандидата наук) | –                                                                        |
| ORCID                                                     | 0000-0001-9198-4460                                                      |

### *Публікації за тематикою дисертації*

Organisational and economic support for the development of business enterprises in agriculture under martial law  
O Shpykuliak, M Malik, S Kravchenko, L Zaburanna// Ekonomika APK, 60-70

|     |      |
|-----|------|
| Рік | 2024 |
|-----|------|

|                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Ключові слова                                   | business entity; agrarian enterprises; development indicators; performance indicators; performance efficiency; functioning strategy; logistics; adaptation to martial law conditions                                                                                                                                                                                        |
| DOI                                             | 10.32317/2221-1055.202402060                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| ISSN                                            | 2413-2322                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Одноосібне авторство                            | ні                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Містить державну таємницю / службову інформацію | ні                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Посилання                                       | <a href="https://eapk.com.ua/en/journals/tom-31-2-2024/organizatsiyno-ekonomichne-zabezpechennya-rozvitku-sub-yektiv-pidpriyemnitstva-v-silskomu-gospodarstvi-v-umovakh-voyennogo-stanu">https://eapk.com.ua/en/journals/tom-31-2-2024/organizatsiyno-ekonomichne-zabezpechennya-rozvitku-sub-yektiv-pidpriyemnitstva-v-silskomu-gospodarstvi-v-umovakh-voyennogo-stanu</a> |

Establishment of an organisational and economic mechanism for integration and cooperation in the agricultural sector: A systemic approach. K. Malik, M., Shpykuliak, O., Kravchenko, S., Shelenko, D., & Ksenofontova

|                                                 |                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Рік                                             | 2022                                                                                                                                                                                                     |
| Ключові слова                                   | agricultural cooperative; integration and cooperative structures; integration associations; mechanism of integrated structures; agricultural holdings; business entity; integrative formations, clusters |
| DOI                                             | 10.32317/2221-1055.202203010                                                                                                                                                                             |
| ISSN                                            | 2413-2322                                                                                                                                                                                                |
| Одноосібне авторство                            | ні                                                                                                                                                                                                       |
| Містить державну таємницю / службову інформацію | ні                                                                                                                                                                                                       |
| Посилання                                       | <a href="https://eapk.com.ua/en/journals/tom-29-3-2022">https://eapk.com.ua/en/journals/tom-29-3-2022</a>                                                                                                |

Малік М.Й. Тіньова економіка та агропромисловий сектор України: виклики та можливості. Журнал з менеджменту, економіки та технологій. № 1. 2024. С.81-96.

|                                                 |                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Рік                                             | 2024                                                                                                                                                     |
| Ключові слова                                   | тіньова економіка, економічні виклики, державне регулювання, фінансування агросектора, податкове навантаження, економічне зростання, легалізація бізнесу |
| DOI                                             | 10.69803/3083-6034-2024-1-81                                                                                                                             |
| ISSN                                            | –                                                                                                                                                        |
| Одноосібне авторство                            | ні                                                                                                                                                       |
| Містить державну таємницю / службову інформацію | ні                                                                                                                                                       |
| Посилання                                       | <a href="https://journal-met.kh.ua/jme01247.html">https://journal-met.kh.ua/jme01247.html</a>                                                            |

### **Офіційний опонент**

|              |                                                                                                                                  |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ПІБ          | <b>Гришова Інна Юріївна</b>                                                                                                      |
| Місце роботи | Institute of Economics Latvian Academy of Sciences, Riga, Latvia<br>(Інститут економіки Латвійської академії наук (Рига) Латвія) |

|                                                           |                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Посада                                                    | Головний науковий співробітник                                                                  |
| Факультет або інший структурний підрозділ                 | Департамент міжнародної наукової діяльності                                                     |
| Науковий ступінь                                          | Доктор наук, 08.00.04 Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) |
| Дата отримання диплома доктора філософії (кандидата наук) | –                                                                                               |
| ORCID                                                     | 0000-0001-6276-7619                                                                             |

*Публікації за тематикою дисертації*

Гришова І.Ю., Яковенко А.О., Разгуліна Н.О. Детінізація аграрної сфери в контексті використання штучного інтелекту. Аграрні інновації №25. 2024. 144-150

|                                                 |                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Рік                                             | 2024                                                                                                                                                                        |
| Ключові слова                                   | тіньова економіка, аграрна сфера, штучний інтелект, інновації, корупція, автоматизація                                                                                      |
| DOI                                             | 10.32848/agrar.innov.2024.25.24                                                                                                                                             |
| ISSN                                            | –                                                                                                                                                                           |
| Одноосібне авторство                            | ні                                                                                                                                                                          |
| Містить державну таємницю / службову інформацію | ні                                                                                                                                                                          |
| Посилання                                       | <a href="http://www.agrarian-innovations.izpr.ks.ua/index.php/agrarian/article/view/643">http://www.agrarian-innovations.izpr.ks.ua/index.php/agrarian/article/view/643</a> |

Балаян А.В., Гришова І.Ю., Марчук Л.Л. Механізм реалізації регуляторної політики економічної безпеки в аграрному секторі України // Економіка харчової промисловості. 2021. Т.13, вип. 1. С.82-89.

|                                                 |                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Рік                                             | 2021                                                                                                                                    |
| Ключові слова                                   | економічна безпека, регуляторна політика, аграрне виробництво, соціальне забезпечення, матеріально-технічне забезпечення                |
| DOI                                             | 10.15673/fie.v13i1.2003                                                                                                                 |
| ISSN                                            | –                                                                                                                                       |
| Одноосібне авторство                            | ні                                                                                                                                      |
| Містить державну таємницю / службову інформацію | ні                                                                                                                                      |
| Посилання                                       | <a href="https://journals.ontu.edu.ua/index.php/fie/article/view/2003">https://journals.ontu.edu.ua/index.php/fie/article/view/2003</a> |

Linde, N., Balian, A., Shabatura, T., Gryshova, I., Petrenko, O. and Shevchenko, A. (2024). Agricultural Technologies as a Tool for Integrating Artificial Intelligence into the Agricultural Infrastructure of Ukraine. Grassroots Journal of Natural Resources, 7(3): s30-s51. Doi: <https://doi.org/10.33002/nr2581.6853.0703ukr02>

|               |                                                                                         |
|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| Рік           | 2024                                                                                    |
| Ключові слова | Sustainable development; Innovative technologies; Agridrones; Smart farming; Automation |
| DOI           | 10.33002/nr2581.6853.0703ukr02                                                          |

|                                                       |                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ISSN                                                  | 2581-6853                                                                                                                                       |
| Одноосібне авторство                                  | ні                                                                                                                                              |
| Містить державну<br>таємницю / службову<br>інформацію | ні                                                                                                                                              |
| Посилання                                             | <a href="https://grassrootsjournals.org/gjnr/nr.07-03ukr-02.lindeetal.pdf">https://grassrootsjournals.org/gjnr/nr.07-03ukr-02.lindeetal.pdf</a> |

### Підтвердження

Я підтверджую, що:

- я належним чином уповноважений/а закладом освіти/науковою установою на подання цього повідомлення, і за потреби надам документ, який підтверджує ці повноваження
- усі відомості, викладені у цьому повідомленні, є достовірними

*Документ підписаний електронним підписом*

КУДРЯШОВ АНДРІЙ ІГОРОВИЧ

07.01.2026